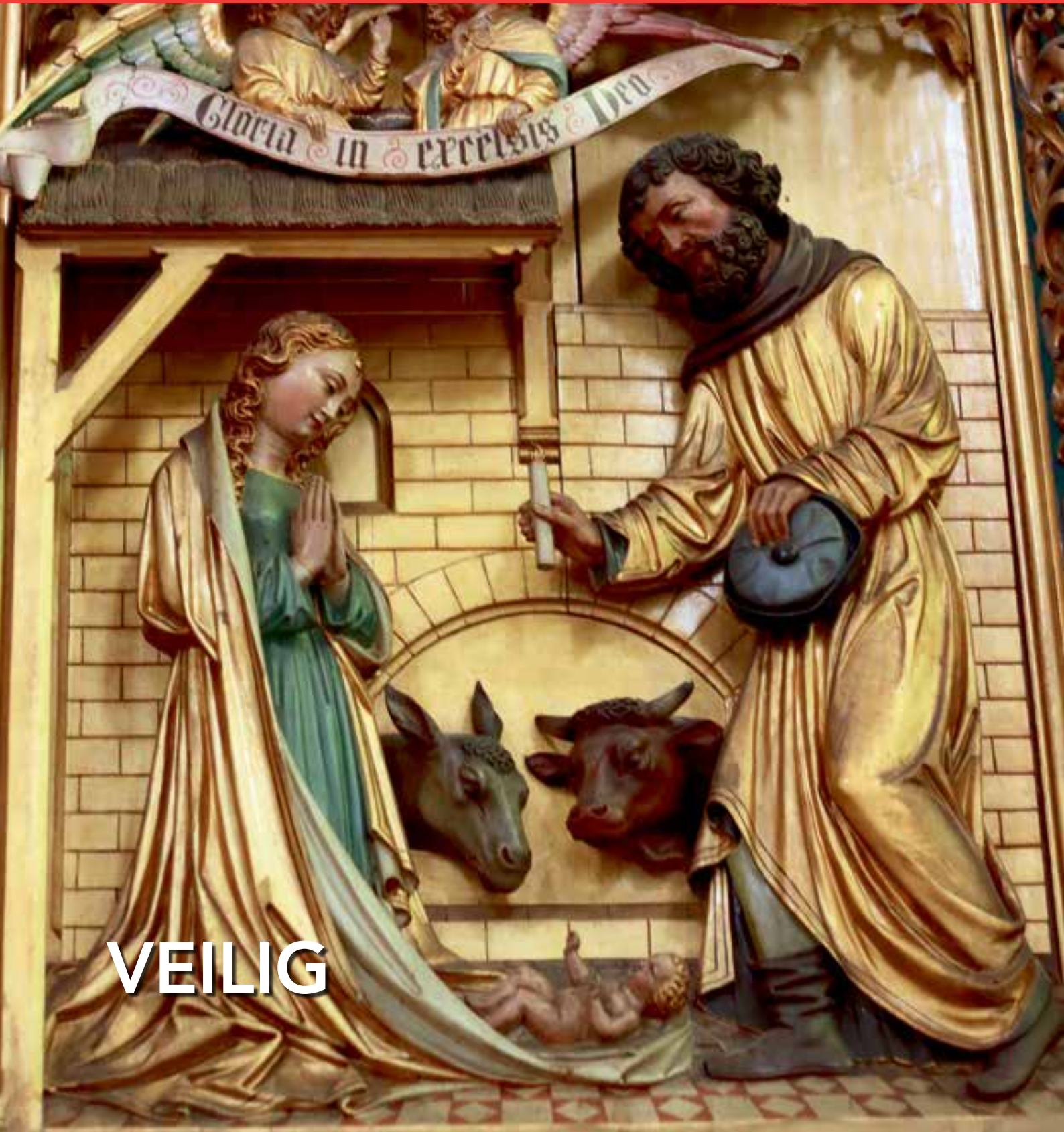

spreek!

Over geloof, kerk en samenleving

Maak kennis met Katholiek Nieuwsblad:

3 weken
gratis
KN

Vraag snel 3 weken KN aan:

Bel 00 31 (0)73 6123480

of ga naar

www.katholieknieuwsblad.nl/3weken

Katholiek Nieuwsblad heeft u heel veel te bieden! **Elke week:** boeiende artikelen over geloof en samenleving, spraakmakende columns, inspirerende interviews en kleurrijke reportages.

*Wij wensen U en de Uwen
een Zalig Kerstfeest en een Zalig 2018*

Heller Finanzdienstleistungen
Haren-Ems (D)

Projectparticipatie &
microkredieten

Nationale Vereniging Religieuze
Werken.
Samenwerkingsverband Katholieke
dienstverlenende bedrijven.
www.nvrw.nl

MariaBode

Rooms Katholiek Dagblad
www.mariabode.nl

Religieuze artikelen, devotionalia en
paramenten voor Kerk en particulier :
www.rkshop.nl

Corona Hostiebakkerij en veredeling.
Miswijnen
Postbus 54 7800 ab Emmen

schaapsound

Schaapsound is de leverancier van
kerkgeluidsinstallaties, projectie- en
videoapparatuur en moderne oplossingen
voor kerktelefoon en kerkTV.

H. Nicolaaskerk in Baarn

Ridderkerk, Kaartmateriaal 18, 2044 TB, Tel: 0180 41 44 00 Zwolle, Buitenvoortse 24, 8013 RC, Tel: 038 185 19 72
www.schaapsound.nl info@schaapsound.nl

Terugblik en vooruit kijken

Hoofdredacteur a.i.

Marlies Bosch

Zoals u in de vorige Spreek! las is Sipke Draisma na jarenlang werkzaam te zijn geweest in ons bisdom, vertrokken naar de Zalige Zalm in Deventer. Wij, als redactie van dit mooie blad, zullen hem node missen. Totdat er een nieuwe perschef voor het bisdom is aangesteld, mag ik kortstondig deze functie op me nemen. Met de medewerking van mijn collega's is deze Spreek! tot stand gekomen.

In dit nummer wordt het fusie proces, door bisschop Gerard de Korte in gang gezet, van alle kanten geëvalueerd. Marisca Lulofs, econoom van het bisdom sinds 2012, kijkt terug op mooie en moeilijke momenten in de diverse processen en met haar doen mensen dat uit alle gelederen van de nieuw gevormde parochies. De laatste fusies worden begin 2018 afgerond, in de hoop dat de vitale en mooie gemeenschappen de kerk in ons bisdom een nieuwe impuls zullen geven.

Dit nummer is tevens het laatste nummer van dit jaar. Dat houdt in dat met name bisschop Ron van den Hout bij het kerstgebeuren zal stilstaan.

Marlies Bosch
Hoofdredacteur a.i.

Inhoud

8 Kerstboodschap Mgr. Ron van den Hout

Ik heb mijn zoon geroepen

10 Terug blik fusies

Marsica Lulofs: door groter denken
ga je anders kijken

13 Martinusdag

De Heilige Geest in je leven

14 Pastoor Tolboom

Fusies voorkwamen omvallen
kleine parochies

16 Bijbelpagina

Allemaal familie

20 Liudgerparochie

Vinden, binden, behouden

22 Opinie

Een grote gemeenschap is belangrijk
voor mij want...

24 Tom Fransen, locatie Zuidhorn

Wat is er veranderd

26 Hertogin van Drenthe parochie

Langzaam schuiven verschillen
in elkaar

Op 7 oktober 2017 overleed in het SMA Missiehuis te Cadier en Keer (L), na een periode van afnemende gezondheid, pater **Gerardus Joannes Augustinus Lukassen** S.M.A. in de leeftijd van 88 jaar. Gerard Lukassen werd op 1 september 1929 geboren te Groningen. Hij trad in 1955 toe tot de Sociëteit voor Afrikaanse Missiën (S.M.A). Hij werd op 16 juli 1956 tot priester gewijd. Aansluitend werkte hij tot 1983 als missionaris in Ghana. In 1983 keerde hij terug naar Nederland en werd hij benoemd tot pastoor van de H. Willibrordusparochie te Coevorden. In 1989 tevens van de H. Franciscus van Assisiëparochie te Steenwijksmoer. Na zijn emeritaat is hij in 2009 verhuisd naar Cadier en Keer. Op 13 oktober was de uitvaartplechtigheid in de grote kapel van het SMA Missiehuis en volgde de begrafenis plaats op het missionarissenkerkhof aldaar.

Op 22 juli 2017 vierde emeritus-pastoor **J. (Jan) Alferink** de 55ste verjaardag van zijn priesterwijding op 22 juli 1962. Sinds zijn priesterwijding was hij kapelaan, pastoor, waarvan vele jaren in Heerenveen, waarnemend pastoor en priester-assistent in meerdere parochies in ons bisdom. Tevens maakte hij van 1987 – 2016 als kanunnik deel uit van het Kathedraal Kapittel en was hij jarenlang lid van de priesterraad. Alsnog van harte proficiat!

Op 1 oktober 2017 is **dr. J.W.G. (Jos) Geelen** C.R.L. door Mgr. Van den Hout, benoemd tot nieuwe kanselier van ons bisdom en is daarmee de opvolger van **drs. P.A.G.M. (Peter) Pot**. Tevens is hij in die hoedanigheid lid van de bisdom staf. Jos Geelen is werkzaam voor de Radboud Universiteit van Nijmegen als studentenpastor. Hij oefent de functie van kanselier parttime uit in twee dagen per week, de woensdag en de donderdag. Jos Geelen werd geboren in Weert op 18 oktober 1972. Hij studeerde in Rome en promoveerde daar in het canoniek recht. Hij is lid van de orde van Reguliere Kanunniken ofwel Augustijn Koorheren.

Pastoor **drs. L.R. (Bert) van der Wal** heeft per 1 oktober jl. eervol ontslag gekregen als kanselier ad interim. De bisschop dankt hem heel hartelijk voor de wijze waarop hij deze taak in de afgelopen maanden heeft vervuld. Per 1 oktober 2017 heeft Mgr. Van den Hout, op eigen verzoek, eervol ontslag verleend aan pastoor J.S. (John) de Zwart, pastoor van de parochie Maria, Hertogin van Drenthe. Hij zal zich, buiten ons bisdom, verder oriënteren over een passende invulling van zijn leven als priester. Als bisdom blijven met hem verbonden.

Op 1 oktober 2017 heeft Mgr. Van den Hout, op eigen verzoek, eervol ontslag verleend aan pastoor **J.S. (John) de Zwart**, pastoor van de parochie Maria, Hertogin van Drenthe. Hij zal zich, buiten ons bisdom, verder oriënteren over een passende invulling van zijn leven als priester. Als bisdom blijven met hem verbonden.

spreek!

Met ingang van 1 oktober 2017 is vicaris-generaal **P.H.H. (Peter) Wellen**, met behoud van zijn overige taken, benoemd tot waarnemend pastoor (administrator paroechialis) van de parochie Maria, Hertogin van Drenthe (Locaties: Barger Compascuum, Emmer Compascuum, Klazienaveen en Zwartemeer.

Vicaris-generaal P.H.H. (Peter) Wellen kreeg per 24 oktober 2017 eervol ontslag als waarnemend-pastoor (administrator paroechialis) van de parochie H. Hildegard van Bingen (locaties: Salvator-Maria te Groningen, H. Walfried te Groningen, Haren en Zuidhorn).

Met ingang van 24 oktober 2017 is **drs. A.K.H. (Arjen) Jellema** benoemd tot pastoor van de R.K. Studentenparochie H. Augustinus te Groningen. Per dezelfde datum is hij tevens benoemd tot waarnemend pastoor van de parochie H. Hildegard van Bingen (locaties: Salvator-Maria te Groningen, H. Walfried te Groningen, Haren en Zuidhorn).

Met de komst van een nieuwe bisschop is **J.M.C. (Johan) Krijnsen** (26) actief als vrijwillig ceremoniaris. Hij is afkomstig uit Gieten en nu woonachtig in Groningen en werkzaam in de scheepvaartsector. In de Sint-Jozefkathedraal is hij langere tijd akoliet geweest. Johan zal de bisschop begeleiden bij de vieringen in de parochies en elders. Hij werkt onder verantwoordelijkheid van de gedelegeerde voor liturgie en in goede samenspraak met de plaatselijke akolieten en misdienaars.

Op 28 november heeft **drs. A. (Arjen) Bultsma** zijn 12,5 jarig priesterjubileum gevierd. Hij werd op 28 mei 2005 tot priester gewijd. Van harte proficiat!

Op 19 oktober 2017 heeft Mgr. Van den Hout **drs. A. (Arjen) Bultsma**, pastoor van de Zalige Titus Brandsmaparochie en bisschoppelijk vicaris van Friesland-Noordoostpolder, benoemd tot kanunnik van het Kathedraal Kapittel. Deze benoeming gaat in op 1 november 2017.

Op 24 oktober is **Tijn Hottinga**, oud redacteur van het bisdomblad overleden. Tijn Hottinga was van 1994 tot 2012 lid van de redactie van het bisdomblad, later Spreek!. Hij werd destijds gevraagd door Ton Kuis, voormalig hoofdredacteur. Dit gebeurde na zijn pensionering als perschef van het bisdom Haarlem. Schrijven voor het bisdomblad betekende voor Tijn dat hij met respect wilde schrijven voor en over iedere gelovige. Zijn motto was; 'het bisdomblad is er van en voor iedereen.' Tijn Hottinga bleef altijd kritisch op de inhoud, schreef nauwgezet en met diepgang. Tijn Hottinga werd 89 jaar.

Plebaan **R.R.B.M. (Rolf) Wagenaar** heeft per 24 oktober 2017 eervol ontslag gekregen als pastoor van de R.K. Studentenparochie H. Augustinus te Groningen.

IN HET KORT

DOORGEVEN VAN DE TRADITIE: DAG VAN HET JODENDOM

21 januari 2018

Sinds een aantal jaren wordt op initiatief van de Nederlandse bisschoppen in Nederland, evenals in vele andere Europese landen, op of rond 17 januari de Dag van het Jodendom gehouden. Dit jaar is er speciale aandacht voor het thema: 'ledor wador – doorgeven van de traditie'.

In onze huidige, seculiere samenleving is het leven met en het doorgeven van de (geloofs)traditie geen vanzelfsprekendheid meer. Dat geldt voor alle generaties. Echter, mensen blijven behoefte hebben aan rituelen bij belangrijke momenten in het leven. Daarbij stellen zij zich vragen rondom hun identiteit en herkomst.

Kunnen we op onze zoektocht open blijven staan voor een kritische beschouwing? En hoe kunnen we door vernieuwing inhoud en betekenis geven aan de traditie in ons leven? M.a.w. het doorgeven van de traditie blijft dus op een bepaalde manier van belang.

Studiemiddag

Als aanzet tot nadenken en discussie hierover organiseert het Bisdom Groningen-Leeuwarden op zondag 21 januari 2018 van 14.30 tot 17.00 uur een studiemiddag in de Synagoge Groningen.

Spreekers zijn Mgr. dr. Ron van den Hout, bisschop van Groningen-Leeuwarden en Prof. dr. Herman van Praag, emeritus hoogleraar Psychiatrie aan de universiteiten van Groningen, Utrecht en Maastricht en het Albert Einstein College of Medicine in New York. De toegang is gratis. Een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

Wij hopen van harte u op 21 januari te mogen begroeten. Graag aanmelden bij Secretariaat Bisdom Groningen-Leeuwarden, via e-mail: l.winter@bisdomgl.nl

Locatie

Synagoge Groningen, Folkingestraat 60, Groningen

**Denk je
erover
priester te
worden?**

Kijk eens op
www.willibrordseminarie.nl
of kom langs in Heiloo!

GROOTSEMINARIE ST. WILLIBRORD
Hoogeweg 65, 1851 PJ Heiloo
T 072 505 1288
www.willibrordseminarie.nl

Wilt u de priesteropleiding steunen?
Uw gift is zeer welkom op rek.nr.
NL64 INGB 000 000 5464
t.n.v. Het Grootseminarie

FOTOBEEK KATHOLIEK BRABANT

Onlangs verscheen een zeer bijzonder fotoboek over het katholiek leven in Brabant. Samensteller is de bekroonde vakfotograaf Ramon Mangold.

Mangold heeft vanaf 2006 'Katholiek Brabant' op onnavolgbare wijze vastgelegd. Na tien jaar heeft hij van deze foto's een boek samengesteld. Onze huidige bisschop en oud vicaris-generaal van Den Bosch, Mgr. Ron van den Hout, komt uiteraard in het boek voor evenals onze oud-bisschop Mgr. Gerard de Korte, die nu bisschop van het bisdom 's-Hertogenbosch is.

Het boek dat in de winkel € 45,00 kost kunnen wij onze lezers aanbieden met een korting van € 5,00 waardoor de lezersprijs 40,00 bedraagt. Om voor deze korting in aanmerking te komen kunt u contact opnemen met het secretariaat van het bisdom Groningen-Leeuwarden door een mail te sturen aan Lisette Winter (l.winter@bisdomgl.nl) of te bellen met 050 - 406 5888.

Agenda van de bisschop

November

- 18 Startdag Vastenactie
19.00 uur: toediening H. Vormsel Meppel
- 19 9.30 uur: Eucharistieviering H. Franciscuskerk Groningen
- 21 avond: regionaal Friesland/NOP
- 22 14.00: Theologenclub
- 25 Kerkwijding Ameland
19.00 uur: toediening H. Vormsel Lemmer
- 26 14.00 uur: Eucharistieviering jongeren Appelscha
- 27 10.00 uur: voordracht voor Gronings Theologisch Werkgezelschap
- 29 avond: bezoek aan staties Gieten en Rolde

December

- 1 middag: bezoek aan de bisschoppen van Haarlem-Amsterdam
- 6 middag: OPB Friesland/NOP
- 7 17.00 uur: vergadering REA

- 9 19.00 uur: toedienen H. Vormsel Assen
- 11 avond: bezoek aan Ariënsinstituut Utrecht
- 12 vergadering Bisschoppenconferentie
- 15 bezoek aan Drents Museum
- 19 10.00 uur: vergadering Kapittel
- 23 avond: kerstgala Dronrijp
- 24 20.30 uur: nachtmis Vereniging voor Latijnse liturgie, kathedraal
23.00 uur: nachtmis, kathedraal
- 25 11.00 uur: Eucharistieviering Leeuwarden, Bonifatius

Januari

- 7 9.30 uur: Eucharistieviering Uithuizen
- 11 17.00 uur: nieuwjaarsreceptie vicariaat Groningen-Drenthe, Haren
- 12 17.00 uur: nieuwjaarsreceptie vicariaat Friesland/NOP, Joure
- 15 t/m 18 Jaarlijkse diocesane retraite, Doetinchem

“IK HEB MIJN ZOON GEROEPEN UIT EGYPTEN”

(MT 2,15)

Deze tekst uit het evangelie volgens Matteüs hoort bij de kindheidsverhalen. De eerste twee hoofdstukken van het Matteüsevangelie noemen we zo, omdat ze gaan over de aankondiging, de geboorte en de kinderjaren van Jezus. Als de geboorte in Bethlehem achter de rug is, en koning Herodus wild om zich heen slaat en het nieuwe Koningskind probeert te doden, vlucht Jozef met zijn gezin naar Egypte. “Daar bleef hij tot aan de dood van Herodus, opdat in vervulling zou gaan wat de Heer gesproken had door de profeet: Ik heb mijn zoon geroepen uit Egypte.” Deze zin is een citaat uit de profeet Hosea: “Toen Israël nog jong was, kreeg Ik hem lief en uit Egypte heb Ik hem geroepen, mijn zoon” (Hos 11,1).

Het is Israël niet altijd voor de wind gegaan. Het nageslacht van Abraham heeft veel ontberingen gekend. Door hongersnood kwam het in Egypte terecht. Bij de uittocht ten tijde van Mozes ontstond uit de familie en het nageslacht van Abraham een volk: Israël. In deze beginjaren had God zijn volk bijzonder lief. Juist in die moeilijke omstandigheden van de woestijn was God zijn volk nabij in de wolkkolom, de vuurzuil, in de priesters die Hij aanstelde en in de tent van samenkomst. Die beginjaren van Israël werden jaren later dikwijls als de mooiste jaren gezien, het ideaal.

Je moet het begin nooit vergeten. Als je later in je leven moeilijkheden ondervindt, moet je terug gaan naar het begin en naar de oorsprong. Probeer die inspiratie weer te ontdekken. Je hebt ooit toch welbewust gekozen! Voor je huwelijk, voor je leven als christen, voor je roeping, voor de studie die je graag wilde. Als je vast loopt in het leven, kan het nodig zijn om de keuze van destijds opnieuw te maken. Zet alles weer eens op een rijtje.

De vervolging van Herodus is voor de heilige familie een tijd van

moeilijkheden geweest. Het was een ballingschap van een aantal jaren. De familie moest zich in veiligheid brengen en het gevaar voorbij laten gaan. Jozef beschermde zijn gezin. Daarna kon Jezus weer terug keren naar Nazaret om in vrijheid op te groeien.

Moeilijke periodes moet je zien te overwinnen. Je moet er doorheen. Je kunt moeilijkheden niet omzeilen. Plotseling zijn ze er, je had ze niet verwacht en niet zien aankomen. Maar je staat er ineens voor. Je raapt alle moed bij elkaar om een uitweg te zoeken en geduld te hebben. Je wacht op hulp van anderen. Het is een periode van beproeving, van ballingschap.

Het kerstverhaal is niet alleen een verhaal van romantiek en blijde geboorte, van beschuit met muisjes en kaarsjes. In het Bijbelse kerstverhaal is de ballingschap ook al aanwezig. De wantrouwige Herodus – misschien was hij wel manisch-depressief of iets dergelijks – zorgt voor de nodige spanning en moeilijkheden. Jozef wacht geduldig af tot het gevaar is geweken en hij met Jezus en Maria terug kan keren. God roept uit de

ballingschap terug. God brengt Israël weer naar het beloofde land en Hij brengt Jezus weer terug naar zijn veilig thuis. Als God roept, is er weer toekomst en zijn er weer nieuwe mogelijkheden.

Kerstmis verwijst naar het begin. Je weet dat er perioden van beproeving zijn, maar Kerstmis laat je weer verlangen naar het mooie begin. Je probeert je daar aan op te trekken en hoop te koesteren, omdat je weet dat God je roept en dat Hij toekomst biedt. Dat heeft God laten zien in de geschiedenis van Israël en in het leven van Jezus. Laat je door Hem ‘uit Egypte’ roepen.

Graag wil ik u mede namens de vicarissen en medewerkers een zalig Kerstmis wensen. Ik hoop dat u mooie dagen mag beleven met uw familie en vrienden, dat u inspiratie opdoet in de vieringen en dat u gezegend begint aan het nieuwe jaar 2018.

+ Ron van den Hout
bisschop van Groningen - Leeuwarden

TERUGBLIK OP DE FUSIEPROCESSEN IN HET BISDOM

Marisca Lulofs (1968) is sinds 2012 econoom van het bisdom Groningen-Leeuwarden en lid van het Projectteam Samenvoeging Parochies van het bisdom. Dit Projectteam ondersteunt de parochies bij de fusieprocessen. Hoe kijkt ze terug op de afgelopen jaren?

Tekst: Marlies Bosch

Fusie

Marisca Lulofs: 'Eind 2011 presenteerde bisschop De Korte zijn definitieve plan voor de fusies in het bisdom. De bestaande 80 parochies moesten fuseren tot uiteindelijk 19 nieuwe parochies met als doel bestuurlijke schaalvergroting en pastorale schaalverfijning. Veel parochies hadden een exploitatietekort en/of een dreigend tekort aan (bestuurlijke) vrijwilligers. Door de bestuurlijke schaalvergroting zou er ruimte ontstaan voor meer pastorale aandacht en nieuwe initiatieven in de verschillende geloofsgemeenschappen. Het plan werd wisselend ontvangen: voor sommigen was het vooral het formaliseren van de al bestaande samenwerking, door anderen moest een flinke hobbel genomen worden om tot fusie te komen. Met name het inzage geven in de financiën was vaak een lastig punt. Ook leefde de gedachte dat de fusie de eigen identiteit van de verschillende geloofsgemeenschappen zou wegnemen. Vaak is ook de link gelegd tussen fusie en kerksluiting. Ten onrechte, de insteek was en is juist om zoveel mogelijk kerken open te houden. Maar de geloofsgemeenschappen zijn daar wel zelf verantwoordelijk voor. Als kerksluiting echt onvermijdelijk is, is het vooral van belang om de geloofsgemeenschap een alternatief te bieden.'

Ondersteuning

'Het Projectteam heeft tijdens de fusieprocessen daar waar nodig ondersteuning geboden op allerlei terreinen: rond kerkopbouw en communicatie, maar ook rond secretariaat en financiën. Inzicht in de bestaande situatie was op alle fronten belangrijk om een goede start te kunnen maken na de fusie, vandaar dat een behoorlijk omvangrijk fusiedossier samengesteld moest worden. Een van de opdrachten was dat bij de fusie een sluitende begroting gepresenteerd moest worden of op zijn minst dat er zicht was op de weg daar naar toe, mede daarom is dat inzicht zo van belang. Het parochiebestuur moet oog hebben voor ontwikkelingen die op de parochie afkomen, van binnenuit en van buitenaf.

De oorspronkelijk weerstand is gaandeweg vrijwel overal weggeëbd. De bisschop heeft in zijn plan geprobeerd om alle parochies ruimte te geven, zonder dat hij afbreuk deed aan het uiteindelijke doel: 19 parochies. Maar hij zag in dat sommige parochies gewoon meer tijd nodig hadden en daar waar nodig zette hij meer begeleiding in. Dat heeft goed gewerkt. We hebben de parochies bezocht om te praten over: wat verwachten wij en waarom, wat hebben jullie nodig, waar lopen jullie tegen problemen aan? De bisdom staf heeft

ook na de fusies de nieuwe parochies bezocht en gevraagd: hoe gaat het nu? Wat is er veranderd? Lopen jullie ergens tegenaan? Hoe kunnen we jullie daarbij ondersteunen? Wij kunnen luisteren en faciliteren, maar het is uiteindelijk hun parochie en zij moeten samen verder.'

Taken

'Ook voor de pastorale teams brengt een fusie veranderingen met zich mee. De pastoor bijvoorbeeld was voorzitter van alle afzonderlijke parochiebesturen voor de fusie. De pastoor is ook na de fusie voorzitter van het parochiebestuur, maar is geen lid van de locatieraden en hoeft dan ook niet bij elke locatieraadsvergadering aanwezig te zijn, het pastorale team kan de aanwezigheid bij locatieraadsvergaderingen verdelen. Uiteraard is de uiteindelijke invulling van de aanwezigheid een zaak van het pastoraal team, maar de gedachte was en is dat de fusie ook voor het pastoraal team voor bestuurlijke lastenverlichting zou zorgen en er dus meer tijd voor hun pastorale taak vrij komt.'

Impulsdagen

'We hebben Impulsdagen georganiseerd waar onderwerpen besproken werden die bij de fusie een rol speelden. Dit om bestuurders te informeren, maar ook om mogelijke oplossingen aan

te dragen voor bepaalde problemen. Maar bestuurders konden er opgedane ervaringen uitwisselen, het waren vooral ook ontmoetingsmomenten, men leerde elkaar kennen. Daarbij hebben we wel gemerkt dat de onderwerpen van deze dagen gaandeweg veranderden: van zaken die enkel met de fusie zelf te maken hebben, naar het aanbieden van informatie op terreinen waar de nieuwe besturen mee te maken krijgen.'

Cursussen

'Wat we daarom nu willen doen is de parochiebesturen faciliteren met bijvoorbeeld een besturencursus waarin onderwerpen aan de orde komen die hen kunnen helpen in de dagelijkse praktijk: kerkrechtelijke zaken, maar ook fondsenwerving of werkgeverschap. Het vormgeven aan de diaconie of het ontwikkelen van vrijwilligersbeleid. Dat in de verwachting dat de besturen daardoor (nog) professioneler en efficiënter kunnen functioneren. Daarnaast willen we de vrijwilligers

binnen de geloofsgemeenschappen faciliteren door het aanbieden van o.a. basiscursussen liturgie, jongerencatechese, etc. We willen hen handvaten meegeven waar ze verder mee kunnen in de rol van bestuurder en vrijwilliger. Ook willen we doorgaan met het delen van 'best practices'. Bestuurders zijn geïnteresseerd in succesvolle initiatieven van anderen en het delen van hun eigen successen om zo van elkaar te kunnen leren.'

Toekomst

'Er is telkens enorm veel werk verzet in de aanloop naar een fusie. Dat het uiteindelijk gelukt is om de fusies te realiseren is in alle gevallen een groot compliment aan al die mensen uit de parochies die bij de fusies betrokken zijn geweest, in welke hoedanigheid dan ook. Maar het eigenlijke werk begint pas na de fusie. Dan moet de identiteit van de nieuwe parochie echt gestalte krijgen. Er moet een nieuw "wij"-gevoel ontwikkeld worden en dat is opnieuw een intensief proces. De meeste parochies zitten daar nog midden in. De parochies die het

eerste zijn gefuseerd zijn hebben veel zelf moeten ontdekken. De latere fusieparochies kunnen leren van hun ervaringen. Toch staat ieder proces op zichzelf, want het gaat telkens om een unieke combinatie van mensen, emoties en culturen, maar ook bijvoorbeeld fysieke afstand speelt een rol. Maatwerk dus, ook hier weer.'

Als dit proces van fusies is afgerond verwacht ik niet snel weer zo'n grote fusieronde. Maar verdere samenwerking tussen parochies lijkt me niet uitgesloten. Landelijk zien we een krimpende kerk, daar zijn we als bisdom niet uniek in. Dus zijn we op zoek naar nieuwe initiatieven die nodig zijn om weer groei in de kerk te brengen. Nieuwe ideeën geven nieuwe energie. Wat ik van de fusieprocessen geleerd heb? Dat wat ik ook gezien heb bij de parochies: door groter denken ga je anders kijken. Dat kan tot hele mooie dingen leiden, dat staat voor mij vast.'

MARTINUSDAG MET BISSCHOP VAN DEN HOUT

Tekst: Marlies Bosch

Bisdom-activiteiten voor vormelingen hebben inmiddels al een hele traditie in het bisdom Groningen-Leeuwarden. Het belang van jongerenwerk wordt er mee onderstreept: jongeren zijn immers de kerk van nu en van de toekomst. In februari zal het bisdom daarom een 'Are You ready-vormselweekend' organiseren in Appelscha voor alle vormelingen van het bisdom.

De Martinusdag begon met een viering met de beide vicarissen en bisschop Ron van den Hout, die ook nog op 11 november, de dag van Sint Martinus, jarig bleek te zijn. Met het thema 'heiligegeest.com' probeerde het Martinusdag-commissie aan te sluiten bij het levensgevoel van vandaag. Er waren vier filmpjes (Aarde, Water,

Lucht en Vuur) waarin de betekenis van de Heilige Geest voor elke dag zichtbaar werd gemaakt. Na de viering moest iedereen met een mobieltje inloggen op een website. Zo werd hun kennis over het bisdom en het geloof op een super moderne wijze in beeld gebracht: met een klik op hun telefoon kwam direct op het scherm wie het antwoord goed had en werd al na tien minuten de winnaar bekend! Een mooie manier om jongeren bij het geloof te betrekken.

Tijdens de lunch onderhield de bisschop zich met een groep jongeren van de Norbertus parochie in Oost Groningen, waar Remco Hoogma stage loopt. Zonder enige gêne vroegen de kinderen hem het hemd van het lijf...

Daarna gingen de vormelingen in groepen uiteen om onder begeleiding van de bisschop, diverse priesters van het bisdom en de jongerenwerker Piet Timmermans door te praten over hoe je merkt dat de H. Geest in je leven helpt. Daarna volgden nog creatieve/sportieve workshops en een prachtig en heel stil einde.

Een kleine foto impressie van een dag waar onze vormelingen van 11-16 jaar elkaar konden leren kennen en veel inspiratie opdeden.

Meer informatie over de bisdom-weekends vindt u op de website bisdomgl.nl.

FUSIEPROCES VOORKWAM OMVALLEN KLEINE PAROCHIES

Vijf jaar geleden werd door het bisdom onder leiding van Mgr. De Korte het fusieproces in gang gezet. De parochies Assen, Roden en Zuidlaren behoorden tot de parochies die als een van de eersten in dit proces zijn gestapt. Pastoor Koos Tolboom over: hoe gaat het nu met de Heilige Franciscus van Assisi als grotere parochie.

Tekst: Agda Wachter

Waardering proactief beleid bisdom

Pastoor Tolboom: 'Ondanks het feit dat je weet dat er een fusieproces aan stond te komen, word je er niet direct blij van. Maar je wist ook, dat als je nu niet tot een fusieproces in het bisdom zou besluiten, tal van vooral kleinere parochies op kortere of langere termijn zouden omvallen. Dan zou je als bisdom in een onbeheersbaar proces terecht zijn gekomen. Ik waardeer daarom het proactieve beleid van het bisdom in dezen.'

Zwemmen in een oceaan zonder diploma

'Maar, je bent aangesteld als pastoor om werkzaam te zijn in het pastoraat. Je werd nooit geconfronteerd met fusieprocessen zoals in het bedrijfsleven. Dat voelde in het begin als zwemmen in een oceaan zonder diploma. De drie parochiebesturen en het pastoresteam wilden het aangaan van het fusieproces niet voor zich uit schuiven, dus de conclusie was: laten we er maar induiken met zijn allen.'

Inzet besturen in fusieproces

Tolboom: 'Voor de drie parochies gold dat ze sterke besturen hadden die goed functioneerden. Bovendien hadden we het gevoel dat binnen de projectgroep de goede mensen op de goede plek terecht waren gekomen. Er was

sprake van een goede samenwerking. Het fusieproces is dan ook zonder hele grote spanningen is verlopen. Maar elk fusieproces kent zijn eigen rafelrandjes. Dan kom je er achter gaandeweg achter dat je in het proces, als het voorbij is, toch nog iets bent vergeten. Ergens duikt er een oude institutie of een x- situatie op die je gewoon over het hoofd hebt gezien. Waar langs heen gekeken is. Dat gebeurt en dat lost zich gaandeweg wel op. Dat is helemaal niet erg.'

Bestuurlijke inzet gericht op de toekomst

'Op bestuurlijk niveau wordt er duidelijk gewerkt vanuit het gevoel dat de drie locaties één parochie vormen. We hebben een sterk bestuur, waar onze oud vicevoorzitter Ben Vinke, die ons afgelopen maart is ontvallen, ook een grote bijdrage aan heeft geleverd. Je kunt in een groot bestuur bredere zaken uitzetten. Zo hebben we nu als bestuur, naast de altijd terugkerende zaken op de agenda, bijvoorbeeld het beleid voor de vrijwilligers geformuleerd. Maar ook tijd en ruimte gevonden om parochie breed na te denken over een enquête. Met die enquête willen we proberen of we de buitenranden van de parochie kunnen bereiken. Wij hopen dat de enquête inzicht geeft in wanneer en hoe mensen betrokken willen zijn bij het

parochiegebeuren. Of wat ze missen. Dat we hiermee bezig zijn, dat had niet gekund in de oude situatie.'

Betrokkenheid bij de grote parochie

'Wat altijd moeilijk is en wat nauwelijks te sturen is, is de betrokkenheid van alle parochianen bij de gefuseerde parochie. Als parochiaan ben je van oorsprong gericht op je lokale gemeenschap waar je altijd viert. Die locatie vertelt zo haar eigen verhaal en wordt zichtbaar in haar eigen rituelen en gebruiken. Bijvoorbeeld hoe vaak in de maand is er gezamenlijk koffiedrinken of... En dat geldt voor elke oude parochie die locatie is geworden. Natuurlijk weet iedereen dat de locatie behoort tot de grote nieuwe parochie. Maar het vraagt tijd om je echt thuis te gaan voelen in een grote gefuseerde parochie. Dat je samen, op de drie locaties, één gemeenschap vormt.'

Toekomst maken we met elkaar

'De toekomst van parochies hangt niet alleen af van deze bestuurlijke ingreep. Het voortbestaan van parochies heeft ook alles te maken met mensen die gelovig in het leven willen staan en ervoor kiezen om dat te willen laten voeden vanuit de parochiegemeenschap.'

ALLEMAAL FAMILIE...

Tekst: Piet van der Schoof

Vroegchristelijke gemeenschappen moeten aan vele moeilijkheden het hoofd bieden, maar slagen er toch in om een voorbeeld voor de samenleving te zijn. Daarbij worden zij gedreven door hun geloof in Jezus Christus en hun onderlinge liefde.

De wieg van de Jezusbeweging staat weliswaar in de dorpen van Galilea, maar het beginnende christendom slaat zijn vleugels pas goed uit in de Grieks-Romeinse steden. Joden wonen dikwijls al generaties lang in vele steden van het Middellandse Zeegebied. Joods-christelijke missionarissen maken dankbaar gebruik van dit internationale netwerk. Als Joden mogen zij in de synagoge het woord voeren en daarbij vertellen zij enthousiast over hun Messias Jezus, de opgestane Heer. Dat wordt hen meestal niet in dank afgenomen, maar het begin is gemaakt... Complete huishoudens gaan over naar het nieuwe geloof en daarbij gaat het niet alleen om familieleden, maar ook om bedienden, pachters en slaven.

Nieuwe mens

Ieder die lid wil worden van de christelijke gemeenschap, moet gedoopt worden. Dit ritueel staat symbool voor sterven en weer opstaan in Christus. Daarbij doen dopelingen hun kleren uit, waarmee zij symbolisch de oude mens met al zijn beperkingen afleggen. Door de doop worden zij met Christus opnieuw ten leven gewekt, bekleed met de nieuwe mens. Vervolgens nemen de pas gedoopten deel aan dat andere belangrijke ritueel: de eucharistie. Daarbij hebben zij samen met de gemeenschap deel aan het offer van Christus.

Gevaren

Hoewel christelijke gemeenschappen dikwijls op grote afstand van elkaar gelegen zijn, is de onderlinge band

sterk. Gelovigen gedragen zich als broeders en zusters tegenover elkaar. Dat is ook wel nodig, want dikwijls raken bekeerlingen hun familie kwijt doordat ze naar het nieuwe geloof over gaan. De weerstand die het beginnende christendom ondervindt, is immers groot en er zijn vele gevaren verbonden aan de verkondiging. Toch blijkt de werfkracht van het evangelie groter te zijn. De pas opgestarte geloofsgemeenschappen, die uit groepjes christenen bestaan, zijn nog een tijdlang los georganiseerd. Zij komen in woonhuizen bijeen, waarbij de vrouw of de heer des huizes als speciale begunstiger optreedt. De minder bedeelden onder de christenen hoeven geen gebrek te lijden en vreemdelingen worden goed opgevangen. Dat is van grote betekenis in een samenleving waarin bittere armoede nooit ver weg is.

Epidemieën

De onderlinge zusterlijke en broederlijke liefde, de armenzorg en geweldloosheid dwingen veel respect af. Ook dat is een belangrijke reden waardoor de christelijke missie zo voorspoedig verloopt. Eveneens bijzonder is de manier waarop christenen de ziekenzorg aanpakken. Epidemieën komen regelmatig voor en familieleden laten de patiënten dan meestal aan hun lot over. Zij vluchten de stad uit als zij kunnen, bang als ze zijn om ook ziek te worden. Christenen blijven echter en verplegen deze mensen juist, waardoor patiënten dikwijls genezen en de omvang van de epidemie beperkt blijft.

Rondreizende predikers

Voor de eerste geloofsgemeenschappen zijn rondreizende predikers beschikbaar die de eredienst verzorgen en geloofsonderricht geven. Daarbij leggen zij veel nadruk op persoonlijke vroomheid. Deze predikers mogen voor hun diensten geen geld vragen en krijgen maximaal twee dagen kost en inwoning voor hun inzet. Het optreden van deze profeten en leraren is van voorbijgaande aard; bisschoppen en diakens nemen al snel hun plaats in.

Familie

De eerste christenen hebben een heel verschillende achtergrond en bij zo'n gevarieerde gemeenschap kunnen meningsverschillen niet uitblijven. Een enkele keer is er ook sprake van ernstige misdragingen en reputatieschade, die om stevige correcties vragen. Door onderling wantrouwen komt samenwerking soms maar moeizaam tot stand. Er blijken tegenstellingen te bestaan tussen ambtsdragers en leken en tussen progressieven en conservatieven. Conflicten worden echter zoveel mogelijk opgelost door persoonlijke ontmoeting en overleg, waarbij veel ruimte wordt gelaten voor inspiratie door de heilige Geest. De apostel Paulus slaagt er op die manier in om conflicten te bezweren. Maar ook in zijn vele aansporingen en vermaningen komt duidelijk naar voren dat christenen liefdevol en zorgzaam met elkaar omgaan. Het voelt als familie en zo hoort het nog steeds in de Kerk te zijn.

LICHT

Er gloort licht
De zon breekt door de zwarte wolken
Terwijl een waterval
Klettert over het land
Een regenboog verschijnt

Met aan de ene kant een stad
Waar mensen wonen

Aan de andere kant
Geen pot met goud
Maar een stal van hout

En daar gebeurt het
Een kind komt ter aarde
Belooft ons
Geloof en hoop
Op liefde en gemeenschap

Mensen in een kring
Kind in hun midden
Het licht is oogverblindend
Veelbelovend
Vrede op aarde

GEEF DE NIEUWE PAROCHIE DE TIJD OM TOT WASDOM TE KOMEN

Tekst: Ilona Lesscher

spreek!

De parochies van Bedum, Delfzijl, Uithuizen, Kloosterburen en Wehe den Hoorn vloeiden in 2015 samen tot de Liudgerparochie. De kracht van zo'n samensmelting wordt nu na drie jaar langzaam zichtbaar, zegt vice-voorzitter Koos Poelma.

Poelma: 'Ik heb in mijn werk bij de brandweer heel wat reorganisaties meegemaakt, maar alle lof voor de bisschop en zijn staf voor de heldere visie op de toekomst en hoe de fusies zijn voorbereid. De parochies in Noord-Groningen werkten al 10 jaar samen, voor een start met de fusie werd gemaakt. Er was sprake van onderlinge betrokkenheid en de wil om samen te werken. Dat is een goede basis. Fusie is niet bedoeld om te sluiten, maar om verbinding te zoeken. In essentie gaat het om de kwaliteit van je geloof en de geloofsgemeenschap.'

Spiegelen

Poelma: 'Vanuit die gedachte vormden de vijf vicevoorzitters van onze parochies een stuurgroep. Die zette een projectgroep met vertegenwoordigers uit de vijf parochies aan het werk. Die projectgroep ging er blanco in. Ze hield ons voortdurend een spiegel voor en zette ons aan tot denken. We hebben die twee jaar gebruikt om de locaties goed in beeld te krijgen. Tegelijkertijd werd een pastoraal beleidsplan opgesteld. Daarin is onder andere opgenomen dat er gemiddeld drie keer per jaar een gezamenlijke viering is onder andere: de startzondag, met

Hemelvaart eerst dauwtrappen en aansluitend een viering en 'consecratie op locatie', waarbij de gelovigen elkaar ontmoeten en samen vieren in een andere kerk. Het pastoraal beleidsplan haakt naadloos aan op het fusieplan. Ze versterken elkaar en voor een succesvolle samenwerking is dat belangrijk.'

Poelma: 'Ook over het 'historische vermogen' zijn duidelijke afspraken gemaakt. Alles wat notarieel is vastgelegd, blijft geoormerkt voor de locatie. We respecteren daarin de rechten en plichten van de 'oude parochies'. Terwijl voor het beheer van

de gebouwen twee uitgangspunten gelden: wind- en waterdicht en veilig én solidariteit. We staan bokje voor elkaar, al blijft het aantal gebouwen een punt van zorg naar de toekomst.'

Per 1 januari 2015 vormen de vijf parochies uit Noord Groningen de Liudgerparochie. Een gemeenschap met 3.000 gelovigen en vijf kerkgebouwen. De Liudgerparochie heeft een zeskoppig bestuur, waaronder een bestuurslid van 23 jaar speciaal voor jongerenzaken. Poelma: 'De gelovige tussen de 20 en 50 jaar zijn we kwijtgeraakt. Die proberen we opnieuw bij onze gemeenschap te betrekken. Vinden, binden en behouden.'

Revitalisering

'Daarvoor wordt onder andere Johan Klaassen, dienstverlener kerkopbouw bij het bisdom ingeschakeld. Bijzonder om te zien, is dat zo'n fusieproces het

geloofsbewustzijn van parochianen oprakelt. Er komen geloofsvragen die er jaren niet waren. Die behoefte wordt gefaciliteerd. Ook dat is revitalisering.' 'De bevoegdheden die horen bij de verschillende bestuurslagen – we zijn allemaal maar een schakeltje in de keten- heeft het bestuur goed gekaderd en de verantwoordelijkheden zijn zo laag mogelijk op de locaties neergelegd. Het is bij ons 'Bottom up' uit het oogpunt van betrokkenheid en om geloofsgenoten niet te overvragen.'

'Ook in deze tijd zijn er veel mensen die zich willen inzetten voor de parochie, mits wat er wordt gevraagd afgebakend is. Vrijwilligers moet je respecteren en koesteren. Ze zijn de kurk waarop geloofsgemeenschappen drijven. Het bestuur zelf moet de parochie vooral leiden vanuit visie en zorgen voor verbinding tussen al die mensen die horen bij de gemeenschap.'

Van onderaf

'Praktisch betekent dat voor mij en mijn medebestuurssleden dat we regelmatig te vinden zijn in een viering op een van de locaties en dat er vanuit de portefeuille die we hebben meerdere keren per jaar contact is met de vijf locaties. En nu na bijna drie jaar zie ik dat het Liudgergevoel binnen onze nieuwe parochie groeit', zegt Poelma, die nog twee jaar als vicevoorzitter fungeert, niet zonder trots.

'Met elkaar een nieuwe gemeenschap vormen kost tijd. Geef het die. Elke parochie heeft zijn eigen identiteit. Daar moet je respect voor hebben. Een nieuw wij-gevoel moet van onderaf komen.'

OPINIE

Een grote gemeenschap is voor mij belangrijk want...

Francis Flapper
Intern Begeleider
Sint Jozefschool Heerenveen

Is dat wel zo? Een gemeenschap ja, maar groot? De kracht zit hem volgens mij niet in het aantal personen, maar in de personen zelf. In een gemeenschap kennen mensen elkaar. Door elkaar te kennen, en de onderlinge verschillen tussen mensen te koesteren, inspireer en voed je elkaar. Dat maakt voor mij een gemeenschap betekenisvol en belangrijk. Ik denk dat het doel niet een grote gemeenschap is, maar groot zijn in gemeenschap. Vier samen, leer elkaar kennen, waardeer verschillen en benut dit in de opbouw van nieuwe parochies. Geef elkaar de kans om samen groot(s) te zijn.

Sjors de Wolff
Directeur katholieke basisscholen in
St.Nicolaasga en Balk

Een grote gemeenschap met meerdere parochies is in een dunbevolkt gebied, zoals het onze, van belang om op een goede manier te kunnen functioneren. In een krimpgebied is dit een manier van "overleven".

Toch vind ik het van groot belang om het juiste perspectief steeds goed voor ogen te houden. Het echte parochiewerk, de echte gemeenschap is op iedere locatie. De echte gemeenschap, het echte leven vindt plaats in de lokale parochie, in de lokale kerk. De mensen maken de parochie. De mensen maken de kerk. En dat gebeurt dus op de locatie. Groot waar het moet en klein waar het kan!!

Tosja Schaeffer-Seters
Sint Jozeflocatie Zuidhorn

Ja, wat eigenlijk? Toen wij in 1972 voor het eerst zondags in de St. Jozefkerk in Zuidhorn kwamen, werden we hartelijk verwelkomd: een prettig gevoel meteen zo in deze kleine gemeenschap te worden opgenomen. Niet veel later werd mij gevraagd een kinderkerstviering te organiseren, gevolgd door een jongerenkoor, Palmpasen voor kinderen, de allereerste gezinsviering, mocht ik een Taizé-reis organiseren en begeleiden, lector worden en kwamen er ongemerkt allerlei andere activiteiten bij. Zo gaat dat in een kleine parochie. Veel parochianen zijn actief. Iedereen leeft met elkaar mee. In gelukkige tijden, maar ook als je verdriet hebt. En nu woon ik, ongevraagd en zonder verhuizing, opeens in de grote Hildegard van Bingen-parochie. Het grootste voordeel hiervan is voor mij dat onze kerk, zij het onder de naam St. Jozefgemeenschap, nog steeds bestaat. Dat het zo mag blijven!

Ilona Lesscher
Redactie Spreek!

Meer mogelijkheden om andere geloofsgenoten te ontmoeten. Toen bij onze oudste in 2010 de leeftijd van het Vormsel in beeld kwam, hebben wij contact gezocht met de parochie in Leeuwarden en geïnformeerd naar de mogelijkheden om daar aan te sluiten bij de Vormselgroep. De belangrijkste drijfveer voor ons als ouders was het feit dat de groep daar groter is dan in onze eigen parochie en omdat onze dochter toch al in Leeuwarden naar school ging, was de kans groot dat ze daar meiden en jongens zou treffen die ze al kende. En dat was ook zo. Het pakte voor haar, onze andere kinderen en onszelf uit zoals we dat vooraf ingeschat hadden. Sinds die tijd zitten wij als gezin met één been in onze oude parochie – Maria ten Hemelopneming in Wytgaard - en met één been in die van Leeuwarden, waarmee wij per 1 januari officieel fuseren tot de Sint Vitusparochie.

Frans van de Lindeloof
LTO Noord Espel

Als er een kerk door sluiting uit de dorpsgemeenschap verdwijnt, betekent dat voor veel parochianen dat zij naar een ander dorp moeten voor kerkbezoek. Ook wordt gevoelsmatig de afstand tot de kerk groter en de kans dat de betrokkenheid minder wordt. Een groter geworden parochie krijgt meer organisatorische en financiële armslag om de pastorale zorg te behouden/te verbeteren, een breder draagvlak voor bijvoorbeeld medemenselijke, caritatieve activiteiten. Ook kunnen er meer kansen zijn voor vernieuwingen omdat andere creatieve geesten naar voren en tot uiting komen. Groot worden om klein te kunnen blijven is een motto, dat vaak wordt gehoord bij dit soort processen. De kerk zal figuurlijk en letterlijk open moeten staan om te ontvangen maar ook om te geven. Voor veel katholieken is dit belangrijk voor hun geloof en ook voor hun sociaal maatschappelijke rol om dicht en positief bij de kerk te kunnen blijven staan.

WAT IS ER VERANDERD?

spreek!

Tekst: Agda Wachter

Om uit te zoeken wat er nu veranderd is als parochies locaties worden en opgaan in een groter geheel een gesprek met Tom Fransen, voorzitter van de locatieraad van de Sint Jozeflocatie in Zuidhorn.

Gefuseerd op 1 januari 2017

‘Natuurlijk, wij zijn nog maar elf maanden op weg,’ vertelt Tom Fransen. ‘Maar wij krijgen toch langzamerhand wel inzicht in de verschillen en de overeenkomsten. De parochie fuseerde met drie andere parochies tot de heilige Hildegard van Bingenparochie. De St. Jozef parochie kreeg daarmee automatisch de status van locatie.’

Fransen: ‘Toen het bisdom besloot tot deze enorme verandering waarin kleine en grote parochies met elkaar moesten gaan fuseren tot 19 parochies,

stelden wij onszelf de vraag of deze verandering nou echt nodig was. Omdat dit beleid nu eenmaal een feit werd, besloten wij dat wij er dan maar het beste van wilden maken. Wij zijn aan de slag gegaan om het fusieproces dan ook zo goed mogelijk te laten verlopen.’

Wat is veranderd?

Tom Fransen: ‘De grootste verandering is de financiële verantwoordelijkheid. Het parochiebestuur van de heilige Hildegard van Bingen draagt de totale financiële verantwoordelijkheid. De

locaties werken nu met een van tevoren bepaald budget. Tweemaal per jaar komt het parochiebestuur op bezoek naar de locatie. Dat valt dan samen met het bespreken van de begroting en het vaststellen van de jaarrekening van de locatie. Daarover legt zij verantwoording af aan het parochiebestuur. Wij hebben overigens een goed en stevig parochiebestuur. We kunnen goed samenwerken.’

Een levendige gemeenschap

‘Hoe het verder gaat lopen in de toekomst blijft ons zeker bezighouden.’

Er is op onze locatie nu sprake van een levendige gemeenschap. Iedereen voelt zich erin thuis. Er is een goede begeleiding bij de kindercatechese en voor de jongeren vanaf 12 jaar. Als je naar de kerkgang kijkt heeft de kleine afname echt te maken met natuurlijk verloop en niet met verlies aan belangstelling. Wij hebben een hele kleine kerk. Als de kerk helemaal vol is dan kunnen er 110 mensen in. Als er op een zondag een vijftigtal mensen is in de kerk ervaar je al het gemeenschapsgevoel. De gemeenschapszin is dan ook groot. Er is sprake van een hoge inzet. Veel parochianen zijn betrokken bij die gemeenschap en zetten zich in als vrijwilliger. In het contact tussen vrijwilligers en nu de locatieraad, is in feite niets veranderd. Tot 2017 viel de verantwoordelijkheid voor de vrijwilligers onder het parochiebestuur.

Nu regelt de locatieraad van de locatie de inzet van vrijwilligers.'

Voorganger

Fransen: 'Het functioneren van onze locatie heeft ook alles te maken met de voorganger. Ons voordeel is dat 25 jaar geleden een pastoraal werkster werd aangesteld, Hilda van Schalkwijk. Zij is de eerst aanspreekbare. Zij heeft er in de afgelopen 25 jaar hard aan getrokken om er een levendige gemeenschap van te maken. Haar inzet is onmisbaar. Zij heeft echt ons vertrouwen gewonnen. Tot 30 jaar geleden hadden wij natuurlijk ook een priester. Daarna kwam zij als pastoraal werkster. Dat is dan wel even wennen. Ze heeft echt onze harten gewonnen. Wij zijn heel gelukkig met haar. Als ik naar de vieringen ga, waarin zij voorgeat, dan weet zij mij met haar overwegingen altijd te raken. Ze laat

mij nadenken. Ik heb er voor mijn persoonlijk geloofsleven iets aan. Zij schrijft niet voor. Zij vertelt niet wat mag en niet mag maar zij inspireert ons om na te denken over de mens die je wilt zijn.'

Pensioen

'Over een aantal jaren gaat zij met pensioen. Dat er dan veranderingen zullen plaatsvinden staat buiten kijf. Ik hoop, dat we samen met de dan aanwezige voorganger(s) die enthousiaste gedreven gemeenschap zullen blijven. Daar blijven we aan werken.'

**'LANGZAAM SCHUIVEN
VERSCHILLENDE DELEN
IN ELKAAR'**

Hertogin van Drenthe

De parochiesgemeenschappen van Emmer Compascuum, Barger Compascuum, Zwartemeer en Klazienaveen gingen per 1 januari 2017 op in de parochie Maria Hertogin van Drenthe. 'Langzaam schuiven verschillende delen in elkaar. Een gefuseerde parochie moet je ook weer opbouwen', zeggen Mirjam Buizer en Jannet Dijk van het nieuwe parochiebestuur.

Tekst: Ilona Lesscher

Al lang voor de fusie werkten de vier parochies in Noord-Oost Drenthe samen via het inter-parochiële overleg omdat ze een priester met elkaar deelden. Af en toe was er een gezamenlijke viering, maakte men gebruik van elkaars lectoren en liturgiegroep en brachten de parochies samen een parochieblad uit. En in de aanloop naar de fusie was er ook al in een vroeg stadium een gemeenschappelijke website. Via dat kanaal werden en worden parochianen snel en adequaat op de hoogte gehouden van alle ontwikkelingen.

Verbinding en samenhang

De fusie, zo geven Mirjam Buizer en Jannet Dijk aan, was in eerste instantie met name op bestuurlijk niveau een grote verandering. Een zoeken naar wie waarvoor verantwoordelijk is. Nu na tien maanden smeedt het nieuwe bestuur, waarin Mirjam Buizer communicatie in haar portefeuille heeft en Jannet Dijk catechese en gemeenschapsofbouw - aan verbinding en samenhang. 'Elke locatie heeft zijn eigen identiteit, maar je wordt wel één nieuwe parochie'.

Daarin zit een uitdaging, die de afgelopen maanden een extra dimensie kreeg doordat pastor John de Zwart na een aantal maanden sabbatical besloot Nederland te verruilen voor Oostenrijk. Daardoor ligt het parochiële beleidsplan er nog steeds in concept en zijn er bijvoorbeeld op het gebied van liturgie ook nog geen stappen gezet. 'Terwijl we graag een aantal zaken anders willen regelen', zegt Mirjam Buizer.

De keerzijde van het pastoorloze tijdperk is dat daardoor samenwerkingen op gang zijn gekomen, die er anders wellicht

nog niet of minder ver zouden zijn geweest. Mirjam Buizer: 'Er zit veel kracht in mensen; afgelopen jaar heeft ons als gemeenschap misschien wel sterker gemaakt.' Buizer en Dijk noemen heel specifiek de eerste communieviering.

Voor het eerst was er een gezamenlijke eerste communieviering van drie locaties. Best een avontuur, geven beide dames aan. Het gevoel dat je niet in je eigen kerk de eerste communie doet, is even wennen, maar voor alle locaties was er een rol. Mirjam Buizer: 'In de ene kerk hadden we een voorbereidende viering, in de andere de eerste communieviering en in de derde locatie een na-viering. Met elkaar was het een mooie groep en kinderen en ouders waren positief over de opzet'.

'De gezamenlijke aanpak is zelfs zo goed bevallen, dat de Vormselviering ook in het collectief wordt opgepakt. Aan een gefuseerde parochie moet je bouwen. Onderlinge banden smeden en verbinding zoeken want daarin ligt de basis van een gemeenschap.' Jannet Dijk: 'Kinderen en jongeren zijn onze kerk van de toekomst. Zijn staan nog open voor verandering. Daarom vinden wij het zo belangrijk om hen bij elkaar te

brengen. Vanuit die gedachte worden bijvoorbeeld ook alle kinderkoren betrokken bij de gezinsviering. De parochie wil gelovigen op een andere manier bereiken en onderzoeken waar behoeftes liggen. De tijd dat parochianen ieder weekend naar de kerk kwamen, komt niet terug.'

Beleidsplan Vox Dei

Er werd de afgelopen twee jaar veel tijd geïnvesteerd in het beleidsplan van de jongerengroep Vox Dei. Die richt zich op de groep 14plus en was actief in de parochie van Emmer Compascuum, maar probeert nu ook jongeren van de andere locaties te bereiken. Zij organiseerden afgelopen jaren verschillende activiteiten op het gebied van onder andere diaconie, catechese en parochieopbouw om af te tasten hoe de doelgroep het best kan worden bereikt. Jannet Dijk: 'Het wordt een mengeling van lichte en zware onderwerpen waarbij het onderling verbinding houden het belangrijkste uitgangspunt is om van uit verder te bouwen.'

'Anders hoeft niet minder te zijn', vult Mirjam Buizer aan. 'Wanneer we op alle fronten elke keer een stapje zetten, dan komen we ook vooruit. Een nieuwe parochie is voor iedereen een groeiproces en dat kost tijd.'

Jannet Dijk

Mirjam Buizer

KERKSLUITING EASTERWIERRUM: EEN ONVERMIJDELIJK BESLUIT

We lopen door zijn voormalige stal naar het huis. Daar hangen tussen de ramen prachtige spinnenwebben als schilderijen uit de middeleeuwen. Overal staan takken en bladeren: zijn vrouw, Hinke Bouma, heeft bloemschikken als hobby. Johan was tot januari 2017 voorzitter van de beheercommissie van het kerkgebouw van Easterwierrum. Hij richt zich nu op andere dingen, zoals de vogelwacht. De kerk werd begin 2013 gesloten en is in januari 2017 verkocht aan een gezin dat erin gaat wonen.

Tekst: Marlies Bosch

Geen toekomst

'Ik kwam hier in 2006 en werd actief in onze parochie, als lector en al spoedig als bestuurslid. In 2009 zaten er op een gemiddelde zondag niet meer dan twaalf, dertien mensen in de kerk, en dat om de drie weken! Dus we wisten dat het einde in zicht was. Als parochiebestuur waren we op zoek naar een parochie om mee te fuseren. We spraken met de bisschop, die vlak daarna met het reorganisatieplan kwam. Wij zaten in een soort pilot om met Leeuwarden, Wytgaard, Irnsum en Waga-Warten samen te gaan, maar dat lukte niet. De bisschop besloot om de kerkgebouwen van Easterwierrum en Irnsum vooruitlopend op de fusie te sluiten. Dat was een emotioneel

gebeuren voor de mensen die er lang hadden gekerkt en ook voor pastor Boukema. Begin 2013 werd het parochiebestuur opgeheven. De slotviering was op 20 januari. Nu de nieuwe St. Vitus parochie een feit wordt op 1 januari zitten wij er op papier wel bij in, maar er zijn te weinig mensen over om er actief deel van uit te kunnen maken. Na de kerksluiting werd ik voorzitter van de beheercommissie. We zorgden voor het lopend onderhoud, zodat het gebouw wind- en waterdicht bleef, onderhielden contact met de huurder van de pastorie en zochten naar een herbestemming van het kerkgebouw. Intussen organiseerden wij o.a. kerstconcerten en stelden

we de kerk en tuin ter beschikking voor het BerneIepenloftSpul. Dat vond tot en met 2015 ieder jaar plaats in de tuin van de kerk. De kerk was soms onderdeel van het decor. De schoolkinderen uit de gemeente Littenseradiel gaven een toneelvoorstelling. Er waren wel 600 mensen per keer aanwezig! Het is hier nu gestopt maar wordt elders in het dorp opgevoerd. In dat decor werd ieder jaar een openluchtviering gehouden, samen met de PKN-kerken in de omgeving, met muziek van de plaatselijke fanfare. De samenwerking verliep altijd voortreffelijk.'

Johan Bonekamp

Transport tabernakel naar Ameland

Inventaris

'Voor alles in de kerk moest een nieuwe bestemming gevonden worden. Ook dat was een taak van onze commissie. Het zilverwerk, meubilair, beelden, altaar, alles moest weg. Het orgel ging naar Blauwhuis, de doopvont en het tabernakel werden verscheept naar Ameland waar intussen de kerk was afgebrand. Dat was echt een prachtige bestemming. De biechtstoel ging naar Sint Nicolaasga, beelden en meubilair naar Wijtgaard en Warga. We hadden een bel uit 1753 afkomstig van Beslinga State (gesloopt in de negentiende eeuw) te Friens. Ze hangt nu in de PKN-kerk aldaar. De kerststal ging naar Hjelbeam. Zo kregen de meeste voorwerpen een plek.

Tenslotte stalden we de rest uit in de kerk. Alle parochianen konden aangeven waar hun interesse naar uit ging. Aan het einde van de avond was de kerk leeg.'

Herbestemming

'Het vinden van nieuwe gebruikers heeft veel voeten in de aarde gehad. Iedereen heeft meegedacht: Thesaurus, het Deltateam voor de herbestemming van kerken van de provincie Fryslân, de gemeente, architecten en vastgoedontwikkelaar Boei. Van alle plannen was er geen een financieel haalbaar. In grote steden kun je van een kerk een rendabel bedrijf maken, in zo'n klein dorp lukt dat niet. Dat zoeken was wel het leukste deel

van mijn werk omdat je met zoveel mensen in aanraking komt. Er lagen echt heel veel opties open. We hebben de kerk zelfs aan de groep monniken op Schiermonnikoog aangeboden. De beheercommissie was ook een leuke groep enthousiaste mensen die met leuke oplossingen kwamen. Een stel jonge mensen heeft de kerk gekocht en maakt er een woonhuis van. De pastorie is nog niet verkocht, de verkoop hiervan is aan het nieuwe parochiebestuur.'

Iedereen is welkom in de kerk. Bonifatiusdag in Dokkum 1990

Colofon

6e jaargang
Nummer 5
December 2017

Redactie:

Ilona Lesscher, Piet van der Schoof,
Agda Wachter, Marlies Bosch (hoofd-
en eindredactie)

Fotografie:

Marlies Bosch

Redactieadres:

Bisdom Groningen-Leeuwarden
Ubbo Emmiussingel 79
9711 BG Groningen
telefoon: 050-4065888
redactie@bisdomgl.nl
www.bisdomgl.nl

Vormgeving:

Rizzo Schouten

Opmaak en advertentie-exploitatie:

Mediapalet BV, Heerenveen
Telefoon: 0513-745020

Druk:

Veldhuis Media, Raalte

Abonnement:

SPREEK! Is een uitgave van het
bisdom Groningen-Leeuwarden en
verschijnt vijf maal per jaar.

Jaarabonnement: € 15,00

Een abonnement kan elk gewenst
moment ingaan en wordt automatisch
verlengd.

Abonnementenadministratie:

v.bouwman@bisdomgl.nl
tel. 050-4065888

ISSN 2213-8560

Een bordje eten elke dag is voor heel veel kinderen niet vanzelfsprekend!

Missie Albanië: regelmatige hulp (via Don Henry Veldkamp).

Missie Cambodja: Opvang en scholing wees- en straatkinderen (Pater Johan Visser s.d.b.).

Missie Congo: Scholing straat- en weeskinderen en hulp diverse projecten v.d. armen (Pater Zwarthoed).

Missie India: scholing tribals (arme kinderen).

Missie India: Voor 300 euro per jaar kunt u een arme priesterstudent sponsoren.

Missie Indonesië: scholing arme kinderen project.

Ethiopië: water- en scholingsprojecten en evangelisatie (via pastoor Petros Berga vm. pastoor Edam).

Filippijnen: hulp armen via pt. Ab van Leeuwen svd.

En ... diverse kleine en grotere projecten via de Missie.

Gratis kwartaalfolder: - Al voor 5 euro helpt u een arm kind -

Info Stichting Missiewerk M.A.W.
Kantooradres: Waterhuizerweg 20, 9753 HR Haren/Groningen
Telefoon 050 534 04 52, ANBI-nummer 8061.81.291;
C.H. Kerstholt, projectcoördinator

Bank: NL 78 INGB 0005 7338 38
t.n.v. Stichting Missiewerk M.A.W.
Postbus 1180, 9701 BD Groningen

*Echt niet te bevatten!
Mogen wij u helpen bij het nadenken over het afscheid?*

Al vele jaren hebben wij ruime ervaring met traditionele begrafenissen

Wij helpen u graag bij het nadenken en het vormgeven van het afscheid, met raad en daad.

Een goede herinnering aan de uitvaart helpt mee het verlies te verwerken en het een plekje te geven. Vandaar dat wij er alles aan zullen doen om het geheel overeenkomstig uw wensen te laten verlopen.

Natuurlijk zijn hieraan ook kosten verbonden. Hiermee helpen wij u door deze bespreekbaar te maken zodat deze kosten niet uit de hand lopen. Met een lager budget kan natuurlijk een passend afscheid gerealiseerd worden.

Ook na de uitvaart kunnen wij u terzijde staan om allerlei zaken te regelen. Voor al deze zaken heeft u steeds met één dezelfde persoon te maken die u hierbij helpt, hij of zij zal er voor zorgen dat alles op een persoonlijke manier wordt afgehandeld.

Persoonlijk en eerlijkheid, daar staan wij voor. Zo ook met verzekeringen. Met bijna elke verzekeringspolis kunnen wij werken en ook daar zijn we altijd heel transparant in zodat u weet hoe het zit.

Wilt u bij leven alles zelf al regelen, wij komen kosteloos bij u langs voor hulp en informatie.

Wij zijn dag en nacht bereikbaar
050-5255980

UITVAARTZORG
BOERHAVELAAN
Stad en Ommeland
BOERHAVELAAN 19, 9728 LG GRONINGEN
050 - 52 55 980
WWW.UITVAART-GRONINGEN.NL

PRIESTER OF DIAKEN WORDEN VANUIT JE BEROEP!

Priester- en diakenopleiding Bovendonk

Informatie over deze deeltijdopleiding:
T 0165 504277
E info@pdob.nl
I www.pdob.nl

Hofstraat 8 · 4741 AK Hoeven

Uw gift is welkom op IBAN
NL 93 ING B 0002 5806 80
t.n.v. Stichting PDOB te Breda

RAAD

DE ADMINISTRatieve DIENSTVERLENERS

Op basis van een scherp geprijsd abonnement kunt u, als parochie, bij RAAD terecht voor alle administratieve en financieel-zakelijk aangelegenheden.

RAAD JOURE
S.T. Landman,
Westermarwei 1
8501 RA Joure
tel. (0513) 419 439
s.landman@planet.nl
www.raadjoure.nl

Financieelwelzijn.nl

Financieel Welzijn Administratie

Parochieadministratie in Navision

Salarisadministratie

Fiscaal advies

Pensioenadvies

Mediation

Bezoekadres

Stationsplein 17a
7901 AA Hoogeveen
(0528) 23 68 72
06 109 78 704
info@fwadministratie.nl

Postadres

Postbus 101
7900 AC Hoogeveen

**Bestel online op:
www.kerkkaars.nl**

RELIGIEUZE
KWALITEITS
KAARSEN

Bekijk ons compleet assortiment
kwaliteitskaarsen op www.kerkkaars.nl.
Wij leveren direct uit voorraad
binnen 24 uur bij u thuis!